

Hovsep Hayreni: Soykırımın 106. Yılında Tarih ve Bugün

Posted on 17/04/2021

Yüz yılın üzerinden altı yıl daha aldık. Zaman değişiyor, nesiller yenileniyor, Türkiye'ye hakim olan zihniyet değişmek ve yenilenmek bilmiyor. İçerde daha zalim, dışarda daha barbar saldırganlık peşinde olan bir yönetimden soykırımlarla yüzleşme ahlâkı beklenemez tabii. Yalnız iktidarın değil, HDP dışında hepsi aynı mayadan olan iç muhalefetin de birleştiği bir konudur bu. Halklar mezarlığı üzerine kurulu Türkiye Cumhuriyeti o kanlı temellerini savunmaya çalıştıkça hiç bir konuda iflah olmuyor.

İçerde ve dışarda Kürtlerin ve Alevilerin de maruz kaldığı şizofrenik nefret, son bir yıl içinde Aya Sofya'dan Doğu Akdeniz'e ve Dağlık Karabağ'a kadar bir dizi stratejik atak ve yayılmacı hamle vesilesiyle Hristiyan halklara daha bir hınçla kusuldu.

Geçtiğimiz yılın sonbaharında Türkiye destekli Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ (Artsakh) ve Ermenistan'a karşı yürüttüğü 44 günlük savaş, ağır sonuçları ile Ermeni halkı için yeni bir trajedi ve ruhsal travma nedeni oldu. Pek çok yönüyle bundan tam yüz yıl öncesinin, Ermenistan'a yönelik 1920 Türk işgalinin tekerrürü olan bir tarih yaşandı.

Bu savaşın perde arkası, sonuçları ve yarattığı yeni riskler üzerine yazdıklarımı biraz gecikmeli olarak ayrıca sunmak üzere, şimdi yaklaşan 24 Nisan vesilesiyle olayın 1915 soykırımıyla bağlarını ve gerisin geri soykırım davasına etkilerini konu etmek istiyorum.

SON SAVAŞLA SUÇLARINI AĞIRLAŞTIRAN TÜRK DEVLETİ

Türk devletinin bu savaşta oynadığı aktif rol ile Ermeni halkına karşı suçlarını ağırlaştırdığı yadsınamaz bir gerçektir. Dünya genelinde Covid-19 salgınının ikinci dalgası yükselirken bölgedeki tüm önlemleri boşa çıkartır şekilde bu işgal harekâtını teşvik edip planlamasına ortak olan Erdoğan yönetimi, Azerbaycan ordusunu illegal şekilde Türk generallerin kumandası altına soktuğu gibi, bölgeye sevk ettiği özel harekâtçılar ve Suriye’den aktardığı binlerce kiralık Cihatçı ile bu savaşın terörist karakterini de sivriltmişti. Savaş boyunca işlenen insanlık suçları bir yana, böylesi bir saldırganlık gütmenin kendisi başlı başına suç teşkil ediyordu

İhlâl edilen yalnız sağlık kriziyle bağıntılı BM’nin küresel ateşkes ve çatışmasızlık çağrıları değil, aynı zamanda 1994’ten beri uluslararası görüşmelerin konusu olan Dağlık Karabağ sorununda yetkili AGİT Minsk Grubu’nun taraflara şart koştuğu şiddete başvurmama kuralıydı. Bütün bunları hiçe sayarak yeniden savaş açmanın hukuki bir sorumluluğu vardı. Bu nedenle Türkiye kendi aktif rolünü gizlemeye çalışmaktan başka, Azerbaycan’ı da saldıran taraf kendileri değilmiş gibi rol yapmaya teşvik etti.

Bütün bunlar aslında dünyanın gözü önünde sırttan ve istense BM tarafından soruşturma açılmasına sayısız malzeme sunan şeylerdi. Ne var ki, Batı dünyasının engin toleransından güç alarak yeni saldırganlıklar göstermekten çekinmeyen Erdoğan, Putin’le sıkı pragmatik ilişkisi sayesinde kazançlı çıkacağına inandığı bir anda riske başvurmayı göze aldı. Rusya’nın barışçı yoldan hayata geçiremediği Lavrov Planı’nı savaş vesilesiyle gerçekleştirmesine karşılık kendisinin de Güney Kafkasya’da fiilen etkin olma yolunu açtı. Bu adımın uzun vadeli hedefi Türk medyasının açıkça propaganda etmekten çekinmediği Pantürkist yayılma ve Turan birliği yaratma planıydı.

Yüzyıllık aradan sonra yeniden canlandırılan Turan hayalinin gerçekleşme şansı ne olursa olsun, niyetlerinin ciddi ve iştahlarının büyük olduğu bir gerçektir. Artsakh ile beraber

Ermenistan'a yaşatılan yeni trajedinin tarihteki öncülleriyle tamamen aynı ideolojik zemin ve politik yönelim temelinde olduğunun altını çizmek gerekir.

1915'TEN GÜNÜMÜZE TRAJEDİ DOĞURMAYA DEVAM EDEN PANTÜRKİZM

1915 Soykırımı'nın gerisindeki büyük motivasyonlardan biri de buydu zaten. İttihat ve Terakki şefleri 1. Dünya Savaşı'na şevkle dalarken bir yandan Turan hayaliyle doğuya doğru genişlemeyi, bir yandan da Küçük Asya'yı Hristiyan halklardan arındırıp saf Türk yurdu yapmayı amaç edinmişlerdi. İçerde Ermeni halkının birinci hedef olması yaklaşık kırk yıldır diplomasi masasında bulunan Ermeni sorununun kendilerini zorlamasından kaynaklanıyordu. Batılı devletler tarafından empoze edilen altı doğu vilayetinde reform planı artık savsaklanamaz olmuş ve 1914 Şubat'ında o planın son şeklini kabul etmeye mecbur kalmışlardı. Hemen sonra dünya savaşı patlak verince bu can sıkıcı sorundan radikal şekilde kurtulma şansını savaşa girmekte gördüler. Zira savaş ortamı toplu imha için biçilmiş kaftandı. Osmanlı Ermenilerinin görece önemli bir bölümünün yaşamaya devam ettiği tarihsel Batı Ermenistan ile Rusya Ermenilerinin yaşadığı Doğu Ermenistan beraberce Turan yolunun üzerindeki engel olarak da görüldüğü için bu topraklardan Ermeniliğin silinmesi her bakımdan elzemdi.

Pantürkist yönelimin daha ilk adımda Sarıkamış bozgunuyla tıkanması içeride Ermeni halkına yönelik yok etme hıncını köpürtmeye dayanak yapıldı. 1915 ve sonrası savaş yılları Ermeni halkının yanı sıra Asuri-Süryani toplulukları için de tam bir imha süreci oldu. Sınırlı bir bölümü yine bu dönemde kurban edilen Pontos Rumlarının esaslı imhası 1919'dan itibaren gündeme gelecek ve çeşitli bölgelerde Hristiyan halklardan geriye kalanların tasfiyesi de 1923'e kadar Kemalist hareketin temel misyonu olacaktı.

Soykırımın Kafkasya'ya taşınması ise Rusya'nın tüm cephelerden çekildiği Ekim Devrimi

sonrası Turancı işgal hareketinin bir kaç safhası içinde ve bunların başarı oranıyla sınırlı şekilde gerçekleşti. 1918’de birinci defa Sardarabad direnişiyle önü kesilen batıdan saldırı, ikinci defa Tebriz üzerinden dolanarak Güney Kafkasya içlerine yöneltildi. Enver Paşa’nın kendi kardeşi Nuri ve amcası Halil Paşa’lar öncülüğünde bölgeye sevk ettiği Osmanlı güçleri “Kafkas İslam Ordusu” adını alarak Azerbaycan güçleriyle beraber Ermeni bölgelerine hakim olma savaşı yürüttü ve aynı yılın Eylül’ünde Bakü’de büyük bir Ermeni katliamı yapıldı. Mondros Mütarekesi’nin şartları dayatınca Osmanlı güçleri eski sınırlarına çekilmek zorunda kaldılar. Musavatçı Azerbaycan yönetimi daha sonra İngiliz güçlerinin desteğiyle Dağlık Karabağ’daki direnişi kırmaya çalıştı ve büyük bir Ermeni katliamı da Mart 1920’de Şuşi’de hayata geçirildi.

Sonraki Turancı saldırıyı 1920 sonbaharında o hayalden hiç de uzaklaşmış olmayan Kemalistler yaptı. Amaçları Ermenistan Cumhuriyeti’ni bütünüyle ortadan kaldırmak ve Azerbaycan’la birleşmekti. Ancak Gümrü’ye kadar işgal ettikleri Ermenistan’ın geriye kalan küçük bölümü Kızıl Ordu’nun kuzeyden müdahalesiyle Sovyet yönetimi altına girince bu plan da akamete uğradı. Kars ve Gümrü çevresi başta olmak üzere işgal ettikleri geniş bölgede sivil halkı büyük çapta katliama uğratan Kemalistler, daha ileriye gitme tehdidini uzun süre canlı tutarak sonunda yalnız Gümrü’den çekilip gerisini ilhak etmeyi başardılar. Sovyet yönetiminin pragmatik yaklaşımı sayesinde mümkün olan 1921 Moskova “Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması” ile Kars-Ardahan-Iğdır ve çevreleri Türkiye’ye, Nahçıvan ve Dağlık Karabağ ise Azerbaycan’a bağlandı.

Sevr’i geçersiz kılan Lozan Antlaşması’nın yolu öncelikle doğu cephesinde soykırımını devam ettiren o işgal harekâtının kazanımlarıyla açıldı. Ondan sonra Kemalist yönetim Turan hayalinden uzaklaşma mesajları verse de, Türkçülüğün yükseltildiği bir süreçte bunun taktik dışında bir anlamı olamazdı ve terkedildiği sanılan o proje İttihatçı-Kemalist beyinlerde hep saklı kaldı. O dönem Ermenistan’dan kopartmayı başaramadıkları dağlık Syunik bölgesi (önceki idari yapıda Zangezur’un bir bölümü) Türkiye ile Azerbaycan arasında bir barikat olmaya devam ettiği için Pantürkist zihin egzersizleri oraya

odaklanıyordu. Sonraları buna bir de Karabağ eklenecekti.

TURANCI YENİ SALDIRININ ÖNCELİKLİ HEDEFLERİ ARTSAKH VE SYUNIK

Sovyetler Birliği dağılırken Azerbaycan'a bağlı Ermeni nüfuslu Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi'nin geçmişte haksız şekilde koparıldığı Ermenistan'la birleşmek istemesi yeni süreçte Karabağ sorununu öne çıkarttı. 1988'de başlayan barışçıl politik mücadele Azerbaycan'da katliam ve pogromlarla karşılınıp Moskova'nın da tavrı statükoyu koruma yönünde olunca, 1991 yılı sonunda Dağlık Karabağ bir referandumla kendi bağımsızlığını ilan etti. Azerbaycan'ın askeri güç kullanarak hakim olma çabası direnişle karşılandı ve çatışmalar savaşa dönüştü. Ermeni güçlerinin üstün geldiği savaş 1994'te bir ateşkesle durdu, fakat kalıcı barışa evirilemedi. Dağlık Karabağ'ın Ermenistan'la bağını oluşturan Kelbacar ve Laçın ara bölgesi ile güney ve doğu çevresindeki düzlük yöreler de ele geçirilerek fiilen bağımsız Dağlık Karabağ (Artsakh) Cumhuriyeti kuruldu.

Bu zafer Ermeni toplumuna dünya çapında ne kadar moral ve özgüven kazandırdıysa, Türk dünyası içindeki Ermeni düşmanlığını da o kadar körükleyen bir faktör oldu. Ermenistan'ın güneye uzanan dağlık Syunik bölgesini doğudan takviye eden Artsakh, bu konumundan dolayı Pantürkizmin hışmını özellikle üzerine çekecek ve yenilgiyi hazmedemeyen Azerbaycan yönetimiyle birlikte burası yeni Turancı saldırının öncelikli hedefi yapılacaktı.

Geçerken belirtmek gerekir ki, Ermeni güçlerinin hakim oldukları çevre yörelerdeki Azeri-Kürt nüfusu göçe zorlaması ve insansız kalan yerleşimleri yıkıma uğratması, o haklı mücadelenin saygınlığını zedeleyen olumsuz şeylerdi. Ayrıca çok istisnai bir durum olmakla beraber, sivillerin toplu ölümüyle sonuçlanan Hocalı gibi bir olaya meydan verilmesi acıydı. Sonuçta kendi payına sorumluluğu hatalardan ibaret de olsa, Ermeni kuşatmasının seyri içinde yaşanan o katliam hem bu mücadelenin karalanmasına malzeme oluşturdu, hem de

absürt bir “soykırım” yakıştırmaları ile gerçek soykırımları demagojiye boğmak isteyenlere fırsat sundu. Bunu Ermeni tarafının bir iç muhasebe konusu olarak not etmekle beraber, Artsakh’ın bağımsızlık mücadelesinin bunlardan hareketle haksız görülemeyeceğini kesin olarak vurgulamak isterim.

Ele geçirilen toprakların bir bölümü yakın geçmişte demografik değişime uğratılmış eski Ermeni bölgeleri olsa da, son dönem üzerinde yaşayan nüfusun hakkı gözetilmek zorundaydı. Şüphesiz oralara hakim olmak esasta Artsakh’ın korunabilmesi için güvenlik amaçlı olarak önemsenmiş ve kalıcı bir barış anlaşmasına ulaşabilmenin pazarlık kozu olarak düşünülmüştü. Ama 1994 ateşkes anlaşmasından itibaren AGİT Minsk Grubu bünyesinde süren diplomatik görüşmelerde Dağlık Karabağ halkının kendi kaderini tayin hakkını tanıyan bir çözüm formülü Azerbaycan’a kabul ettirilemediği için Ermenistan hükümetlerinin çevre yöreleri iade etmeye bir kaç defa yanaşması sonuç vermedi.

Artsakh’ın geleceği için bir güvencenin yokluğunda kendi payına iyi niyet gösterme ve karşı tarafı uzlaşmaya teşvik etme düşüncesiyle prensipte kabul edilen ve fakat içerde mutabakat sağlamanın zorluğuyla geciken o adım, sonuçta feragatin neye yarayacağını pek bilinmediği ve savaş riskini önleyelim derken daha güvensiz bir konuma düşmenin de mümkün olduğu tek taraflı bir taviz eğilimi olarak kaldı. Karşılıklı tavizle kalıcı bir barışa ulaşılması için büyük devletlerin zorlayıcı olmaması, Türkiye’nin ise 1991’den itibaren abluka uyguladığı Ermenistan’a karşı Azerbaycan’ın katılımını teşvik etmesi çözümsüzlüğü sürdürdü. Bu süre zarfında petro-dolarlarıyla büyük çapta silahlanan Aliyev yönetimi, Ermenistan’ın güç yetiremeyeceği bir askeri-teknik üstünlüğe ulaştıktan sonra diplomatik çözüme restini çekerek Erdoğan’ın uygun gördüğü bir anda son savaşı başlattı.

Rusya ile arasında var olan savunma ortaklığı anlaşması Ermenistan’ın yararına bir işlev görmedi. Türkiye’nin hazırladığı savaşı önceden fark etmediği düşünölemeyecek olan ve kendi planına elverdiği kadarıyla anlaşmalı davrandığının belirtileri bulunan Rusya, saldırının “hukuken Ermenistan sınırları içine girmediğini” bahane ederek savaşa müdahil

olmadı. Saldırganı durdurmak için baskıcı davranmadığı gibi, Artsakh'ın dayanmasına yetecek ölçüde destek de sunmadı. Şuşi'nin düşmesine meydan verdikten sonra kendi askeri gücünü getirip yerleştirmek üzere bir ateşkes anlaşmasını Türk-Azeri tarafının mutabakatıyla Ermenistan'a dayattı.

ERDOĞAN-ALİYEV İKİLİSİNİN ARSIZ TEHDİTKÂRLIĞI

Son savaşın sorumluluğunu taşıyan Erdoğan-Aliyev ikilisi, ateşkesten bir ay sonra Bakü'de düzenledikleri "Zafer Günü" kutlamasıyla hem Ermenistan'a, hem de dünyaya tehditkâr mesajlar verdiler. Dağlık Karabağ'ın 1991'de referandum yoluyla bağımsızlık ilan ettiği 10 Aralık gününe denk gelen bu törenin tarihi de tesadüfi değildir. Daha önce savaşı başlatma tarihinde dikkat çektiğim gibi Erdoğan böyle sembolik seçimleri her önemli hamlede adeta uğur getireceğine inanarak yapıyor. Tabii bu defa o günün rövanşını alma fikri Aliyev'den çıkmış olabilir.

Aliyev daha önce ekrandan yaptığı küstah seslenişlerinde "Ne oldu Paşinyan, ne oldu? İti kovar gibi kovaladık..." gibi aşağılayıcı sözleriyle aklınca muhatabının ve tüm Ermeni halkının onurunu kırmaya çalışırken kendi kalibresinin düşüklüğünü sergilemişti. Bakü'deki militarist gövde gösterisinde ise Erdoğan'la beraber dünyanın yeni fatihleri gibi kasıldılar. Erdoğan kendi ataları Enver ve Nuri Paşaların "ruhunu şad" ederek onların soykırımcı yolunda şaşmadan yürüleriyle övündü. Aliyev ise yalnız Karabağ'ın değil, dahası Zangezur'un, Yerevan'ın ve Sevan'ın da kendilerine ait olduğunu iddia ederek adeta sonraki işgal hedeflerini saydı.

"Zafer kutlama" törenlerinden sonra şimdi de Aliyev Bakü'nün göbeğinde bir barbarlık müzesi açmış, askeri üniformayla defile yapan manken gibi arzı endam edip, savaş suçlarından utanç yerine gurur duyduğunu gösteren pozlar veriyor. Tanklar üzerinde ölen askerlerin mumdan yapılmış ceset figürlerini seyrederek mest olan bu psikopat, yalnız beş

bine yakın Ermeni gencinin değil, belki onun iki katı Azeri gencinin de kanına girdikten sonra dünyaya ibret olacak bir hayasızlık tablosu sergiliyor.

1915 Soykırımı'nın bir numaralı sorumlusu Talat Paşa, sonradan kendisine "Peki Ermeni sorunu ne olacak?" diye soran Avrupalılara "La question arménienne n'existe plus!" (Ermeni sorunu artık mevcut değil) cevabını vermişti. Aliyev de Talat'ın iyi bir öğrencisi olduğunu kanıtlamak istercesine son savaşla Karabağ meselesini hallettiklerini, artık görüşecek bir şey olmadığını vurgulayıp durdu ve bölgenin statüsü ilerde ne olacak sorusuna atıfla "Statüyü cehenneme gönderdik" dedi.

Onun demesiyle sorun bitmiş olmaz, ama burada zihniyetin pervasızlığını görüyoruz. Artsakh'ın işgal edilememiş bölümünü de yeni bir savaşla zaptetmek için can attıkları açıktır. Rus Barış Gücü'nün varlığı sonsuz olmayacağı gibi, ilk beş yılını doldurmadan çekilmesini zorlayacak şartlar da yaratabilirler.

Rusya'nın kaypak koruyuculuğunu berhava etme durumunda yalnız Artsakh'ı değil, başta Syunik (Zangezur) olmak üzere Ermenistan'ı da yutmaktan asla çekinmezler. Aliyev'in mesajları bu bakımdan salt propaganda amaçlı değil, gözü kara bir niyetin de dışı vurumudur. İşgal saldırısını yineleme tehdidi aynı zamanda Ermenistan'ı sürekli bir endişe içinde tutma ve bundan sonra dayatılacak şartlara boyun eğmesini sağlama aracı oluyor.

Her ne kadar bu savaş Artsakh'ın tümünü işgal etme amacına ulaşmamış olsa da, soykırımcı taciz ve tehdit ortamı devam ediyor. Ateşkes sonrası Azerbaycan güçlerinin hakimiyet sınırlarını daha da genişletmeye yönelik korsan hareketleri, işgal ettikleri yerlerde tarihsel-kültürel mirası vahşice yıkıma uğratmaları, esir alınan asker-sivil Ermenilere yapılan işkenceler, onların halen rehine olarak tutulup karşılığında yeni tavizlerin koparılmak istenmesi bu karakterdeki olgulardan bazılarıdır.

Esirler konusuna özellikle dikkat çekmek istiyorum. Ateşkes sözleşmesinin 8. Maddesi

“Savaş esirleri, diğer tutuklular ve cesetlerin değişimi yapılacak” demesine rağmen kendi tarafından bu yükümlülüğü savsaklayan Azerbaycan, beş aydan fazla zamandır Ermeni esirleri iade etmiyor. Bir bölümü ateşkesten sonraki günler esir edilen askerler için “Bunlar savaş esiri değil, terör suçlusuz” diyerek şantaj yapıyor. Teröristin kim olduğunu savaş boyunca ellerine düşen askerlere yaptıkları vahşi işkencelerin videolarını yayarak göstermiş, canlı yayınla kafa kesmiş, daha sonra yakaladıkları sivillerin kulaklarını keserek devam etmişlerdi. Savaşa gidip dönmeyen bir çok gencin cesedi de bulunmuş değil. Bu konu Ermeni halkının travmasını derinleştiren ve insani açıdan acil müdahale gerektiren bir karakter taşıyor.

Büyük Ermeni şairi Hovhannes Tumanyan’ın çocuklar için yazdığı eğitici hikâyeler içinde biri var ki, adeta bugün Ermenistan’a yapılan tehditkârlığı tasvir etmektedir:

“Bu dağ benim, bu ağaç benim, ağaçta bir kovuk var, kovukta yuva, o kimdir zuladan yerleşmiş orya?” diyerek yuvasındaki kuşa yaklaşan tilki, “Ah sen Gugu, ahmak Gugu, söyle bakıyım kaç küçük yavrun var? Seni utanmaz, birini bana uşak vermeyi düşünmezsin öyle mi? Çabuk birini aşağı at, yoksa ateşten bilenmiş baltamı getirir, ağacı kökünden keserim!” diye tehdit eder. Yukardaki zavallı anne kuş, çaresiz bir yavrusunu indirirken “Aman” der “tilki ağa, ne olursun acı bize, al birini hizmet etsin sana, yalnız ki kalanını bana bağışla, evimiz barkımızla bizi mahvetme, soyumuzu kurutma!..” Tilkinin gidip gelip tekrar tehdit ederek bir bir yavruları götürdüğü hikâyeye, sonuncuya sıra gelince anne kuşun yardımına yetişen bir karganın onu cesarete getirip tilkinin oyununu bozması ve cezasını buldurmasıyla sona eriyor.

Şimdi Erdoğan ve Aliyev’in Ermenistan lideri Paşinyan’ı birbiri ardına tavizler vermeye zorlamaları bu tilki-gugu hikâyesine benziyor. Bu fenalığın sonunun da hikâyedeki gibi olmasını dileyerek, soykırımcı zihniyetin burada güttüğü amacın özel bir yönüne değinmek istiyorum.

SOYKIRIM DAVASINDAN KURTULMA ARAYIŞININ YENİ ARACI

Son savaşta yenik düşen Ermenistan'a ateşkes sırasında kabul ettirilen ağır şartlar dışında, yeni şantajlarla en kötü teslimiyet dayatılıyor. O nedir dersenez, öncelikle Türkiye'nin başını ağrıtan soykırım davasından Ermenistan'ın vazgeçmesini istiyorlar. Öyle bir şey mümkün değilse de, onu bu konuda çekindirmek ve pasifize etmek için uğraşıyorlar. Düşmanlığı yaratan kendileri değil de Ermeni tarafıymış gibi bir yüklenme ve yavuz hırsız misali baskın gelme gayretleri var. "Ermenistan akıllı olursa ilişkiler normalleşir, bundan kendileri de kazanır" gibi mesajları bu karakterdedir. Bu bana Hrant'ı katlettikten sonra gözaltına alınırken gazetecilere "Orhan Pamuk akıllı olsun, akıllı!" diye bağırarak katilin arsız tutumunu hatırlatıyor.

İkinci olarak Artsakh'ın bağımsızlığı ve/veya Ermenistan'la birleşmesi talebini terk ettirmek istiyorlar. Bu konuda dayattıkları da, beraber yaşamının mümkün olmayacağı koşullarda bölgenin Azerbaycan'a devri ve Ermeni halkının son savaşta Şuşî'den ve Hadrut'tan olduğu gibi tüm Artsakh'tan silinmesidir. Üçüncü olarak, Nahçıvan ile Azerbaycan arasında ulaşım yollarının açılmasını Ermenistan'ın egemenliği altında değil de, onun denetimi dışında bir koridor olarak talep ediyorlar. Öyle ki, ileride şartlar daha fazlasına fırsat vermeyecek olursa, Turan yolu hiç değilse böyle bir koridorla güvenceye alınsın!..

Daha bunlardan başka, Ermenistan'ın Türkiye'yle arasındaki sınırları belirleyen 1921 tarihli Moskova ve Kars antlaşmalarını resmen tanıyıp teyit etmesini bekliyorlar. Sanki Ermenistan istese yüz yıl önce gasp edilen topraklarını geri alabilirmiş gibi aslında reel olmayan bir endişenin tarihsel suçluluktan dolayı içlerini kemirmesinden kaynaklı bir tanıtma çabasıdır bu.

Öz olarak Türkiye'nin Ermenistan'la ilişkileri normalleştirilmesi, onun kendi tarih bilincini, adalet davasını ve bütün haklarını unutmaması şartına bağlanıyor. 1915'in devamı olan bir suçluluk süreci, onu gündemden düşürme gibi tam tersi bir etkiye vesile yapılmak isteniyor.

Ermeni sorununu reformlarla çözümlenmek yerine soykırımla halledenler, soykırım davasından da özür ve telafi yerine terörle kurtulmaya çalışıyor.

24 NISAN YAKLAŞIRKEN ERDOĞAN'I PANİĞE SEVKEDEN İHTİMAL

İşte böyle bir ortamda ABD'nin yeni başkanı Joe Biden'in bu 24 Nisan vesilesiyle önceki başkanların yaptığı kelime oyununa başvurmadan açıkça soykırım tabirini kullanacağına dair gelen sinyaller Erdoğan'ı paniğe sevk ediyor. 2019 yılı sonunda ABD'nin Temsilciler Meclisi ve Senatosu tarafından tanınmış olan Ermeni Soykırımı'nın bir de Başkan tarafından telaffuz edilip edilmemesi için özünü değiştirmese bile, yıllardır her 24 Nisan'da bu ihtimali önlemek için lobi şirketlerine para yediren Türk devleti, kendi açmazının ve kompleksinin esiri olarak yine bu uğurda elinden gelen her manevrayı yapma telaşındadır.

Dış saldırganlık ve yayılcılığa giriştiği yıllardan beri Rusya'yla sıkı ilişkiler geliştiren, bununla tarihte M. Kemal'in yaptığı gibi Batı dünyasının gözünü korkutup Türkiye'ye daha tavizkâr yaklaşmasını sağlayan Erdoğan, son durumda bu balans ayarını tersine bükmeye kendini mecbur hissediyor. Yeni ABD Başkanı'nın Türkiye'yi gemleme eğilimi ve 24 Nisan'a doğru verdiği kötü sinyaller, halen bir telefon görüşmesi bile yapamayan Erdoğan'ı cazip teklifler bulmaya yöneltiyor. Geçenlerde Montrö Sözleşmesi'ni gözden geçirme yönünde yaptığı çıkışın bu bakımdan ABD'ye göz kırpması olduğu şüphesizdir. Rusya ile Ukrayna arasındaki krizin bir çatışma eşiğine gelmesinden bağımsız olmayan bu durum, bir savaş halinde Amerikan savaş gemilerinin Karadeniz'e girişine imkan verme yönüyle baştan çıkarıcı görünse de, Baskın Oran Hoca'nın izah ettiği hukuksal yönüyle pek de mümkün olmadığına göre sahte bir koz oynama karakteri taşıyor. Bakalım durumu nasıl kotaracak veya bu defa şansı yaver gidecek mi?

Bu konu ve genelde Ermeni adalet davasının dış politik kulvarlarda yol alma çabası, tamamen Türkiye'nin inkârcılıkta diretmesinin ürünüdür. Sonuçta büyük devletlerin bu gibi

konulara kendi çıkarları açısından yaklaştıkları açıktır. Fakat bundan dolayı dünya Ermenilerinin yaşadıkları ülkelerde haklı davaları lehine karar çıkarttırma çabaları olumsuzlanamaz.

Soykırımla yüzleşmeyi erteledikçe gelecek kuşakları daha ağır bir vebalin altında bırakan Türkiye'nin yöneticileri, zannettikleri gibi ilerde Türklerin gururunu korumaktan dolayı övgüyle değil, cesur davranmadıkları ve onurlu olan tavırdan Türkiye'yi mahrum ettikleri için kınamayla anılacaktır.

Hovsep Hayreni - 15 Nisan 2021

Kaynak:

<https://www.facebook.com/groups/479243363449511>